

Kamran ƏLİYEV,
AMEA-nın müxbir üzvü,
Əməkdar elm xadimi

İnsanların həyatı və taleyi Tanrının onlara bəxşisidir. Əslində adamların dilindən tez-tez eşitdiyimiz Şükranlıq da öz mənbəyini məhz buradan götürür, onların dərin inam və imanından qaynaqlanır. O kəslər xoşbəxtlikdir ki, bu Şükranlıq içərisində arzuları ilə əməllərini uzlaşdırırlar, istəklərini imkanlarından uzaqda təsəvvür eləmir. Bu cümlələr yazarkən mən tarix üzrə fəlsəfə doktoru, mahir pedaqoq və səmimi dost olan Maarif Xalıqov haqqında düşünürəm.

Əgər həyatda tək özünü görürsənsə, əgər yalnız özün haqqında düşünürsənsə, o halda səni özündən başqa heç kəs tanımayacaq, sənə yalandan salam verib yanından keçəcəklər. Maarif müəllimin çevrəsi qohum-əqrəbalarının sayından xeyli çoxdur. Bu çevrə adamları özündən uzaqlaşdırmır, əksinə onları cəzb edir, onlarda maraq yaradır və ən başlıcası, hər kəsi həyata səsləyir.

Maarif Xalıqov öz acılarından danışanda belə qarşısındakını batman-batman görünən ağrı-acı ilə yükləmək istəmir, danışdıqlarını və yadına düşənləri xatirə kimi söyləyir. Əslində, içindən gələn ən səmimi duyğuları xatirəyə çevirməklə başqa bir missiyanı da yerinə yetirir: deyilənləri onu dinləyənlərin, ona qulaq asanların yaddaşına hopdura

BİR ÖMÜRLÜK TARİX

Maarif XALIQOV - 70

bilir. Bu, bəlkə də, onun pedaqoq ustalığıdır, bəlkə də, həyat təcürbəsinin nəticəsidir. Hər halda insanın özü ilə müsahibi arasında səmimiyyət yaratmaq hər adamın işi deyil.

O, acılı-şirinli xatirələri ilə heç vaxt bədbin, tərki-dünya bir insana çevrilməyib. Maarif Xalıqov daxilən nikbin adamdır, bunu yalnız onu yaxşı tanıyanlar, onunla həmsöhbət olanlar bilər. Amma unutmayaq ki, nikbin olmaq əzab-əziyyətdən, qəm-kədərdən uzaq olmaq da demək deyil. Əgər belə olsaydı, o, keçdiyi əzablı yolları, uzun illərin ağrı-acılarını özündə toplayan ayrıca bir kitab yazıb bilməzdi. Bu kitab "Ömrün ağı-qaralı zolaqları" adlanır. Müqəddəs anaya həsr olunan kitab müəllifin real həyata baxışının və ədəbi düşüncələrinin məhsuludur.

Maarif müəllim öz yaddaşında olan, bəlkə də, heç vaxt yadından çıxmayan faktları və detalları bədiiləşdirir, faktlara və detallara bu günün gözü ilə baxmağı bacarır. Bir həqiqət danılmazdır ki, kitabdakı ədəbi-bədii qatlar, oxucunun qəlbini rıqqətə gətirən mətn nümunələri həyat hadisələrinin özündən doğur, necə deyərlər, müəllif hadisələri deyil, hadisələr müəllifi öz ardınca aparır. "Ömrün ağı-qaralı zolaqları" kitabı bir ananın, bir övladın taleyindən bəhs etsə də, yalnız bir anadan, bir övladdan bəhs edən bir əsər çərçivəsində məhdudlaşmış qalmır, əsərin qəhrəmanları ümumiləşmiş obrazlara çevrilirlər. Bu da kitabın həm təsir gücünü, həm də əhəmiyyətini qat-qat artırmış olur, oxucu marağını özünə cəmləyə bilər.

Maarif Xalıqov həyatının ən həssas məqamlarını ədəbi yanaşmalarla canlandırır, yəni onlara yeni bir həyat verir, özü də sevinir, başqalarını da sevindirir.

Əmək sərf etməkdən, zəhmət çəkməkdən heç vaxt usanmır. Maarif müəllim yazdığını bir də yazıb bilər, oxuduğunu bir də oxuya bilər. Onun gənclərə,

tələbələrə öyrətdikləri öyrəndiklərinin davamıdır. Gördüyü hər bir işin başına dolanır, onu əzizləyir, küsdürərsə könlünü almağa çalışır. Çünki zəhmətin mənasını başa düşür, zəhmətin qədirməliyini anlayır.

İnsanın adında onun həyatı və taleyi yaşaya bilər. Ya da gərək həyatdakı əməllərini adıyla yaşatmağı bacarsın. Maarif müəllimdə bunların hər ikisi qovuşmuş şəkildədir. O, maarifin, elmin, təhsilin içində böyüyüb və elə indi də böyüyür. Hərdən düşünürəm ki, hərgah o, bu peşəni seçməsəydi, başqa bir yola getsəydi, istədiklərinə bu qədər nail

ola bilərdimi? Yadımdan çıxmasın deyə tez də cavab verirəm: qətiyyətlə yox!

Müəllimlik çətin peşədir. Ona görə ki, bu peşə hər gün oxumaqla, öyrənməklə, metodikanı zənginləşdirməklə tamamlanmır, bundan əlavə, bəlkə də, bundan daha çox və ən başlıcası, ünsiyyət qurmağı bacarmalısan. Ünsiyyət qurmağı bacarmayan müəllim öz fənni-

ni heç vaxt sevdirmə bilməz, heç özü də sevilə bilməz. Müəllim üçün yaxşı ünsiyyət yaratmaq isə böyük incəliklə qurulmuş tələbkarlıqdan keçir. Mən bu həqiqəti Maarif müəllimin fəaliyyətində olduğunu biləndən sonra yazıram.

Pedagoq sevinməyi bacarmalıdır. Hər adam gördüyü işə sevinir, çünki görülən iş ayların, illərin, yuxusuz gecələrin, nəhayət, zəhmətin bəhrəsidir. Alim bir məqaləsi, bir kitabı çaxanda, bəstəkar yeni mahnısını bəstələyəndə, heykəltəraş yaratdığı abidəni ucaldanda sevinir. Müəllim isə yalnız öz tələbəsi ali məktəbə girəndə yox, eyni zamanda həmin tələbəni hər dəfə görəndə sevinir - Maarif müəllim kimi.

Maarif Xalıqovun ən çox sevdiyi bir kitabı da var: bu, "Bəzz qalası" adlanır. "Bəzz qalası" kitabına bu qalada çəkilmiş şəkillərin qalereyası da demək olar. Şəkillər qalanın bütün giriş-çixışını ardıcılıqla ifadə edə bilər. Bu şəkillərdə qalanın yolu, ciğiri, divarı, gizlin yerləri ilə bərabər, bəzilərdə öz qururu və məmnunluğu ilə Maarif müəllim də görünür. Bu görüntülər Maarif müəllimin qalanın ən yüksək zirvəsinə qalxması düşüncəsini deyil, daha çox onun "Bəzz qala"sını oxucuların qəlbinə, könlünə daşıyıb gətirməsinə anlamına gəlir.

Maarif Xalıqov tarixə aid faktları elmi mühakimələrlə - dərslər, proqram, icmal, məqalə və kitabla dövrüyyəyə gətirir, özü də məmnun qalır, başqalarını da məmnun edir.

Bu deyilənlərin hamısı birlikdə Maarif Xalıqov üçün Şükranlığa iman gətirməyin, uşaqlıq və gənclik illərinə bağlı xatirələrin, orta və ali məktəbdəki müəllimliyinin, peşəkar pedaqoq statusunun, elmi araşdırmalarla zəhmətə qatlaşmağın, dostluq ənənələrini qorumağın, Prezident Administrasiyasındakı səmərəli fəaliyyətin əks-sədası olan və övladlarına heç vaxt utanc gətirməyən bir ömrün tarixidir.